

ศึกษาเครื่องถ้วยเบญจรงค์เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย

กวิณา รักษสมบัติ¹ และ สุธาสินี บุรีคำพันธ์²

Benjarong ware patterns on clothes and accessory design

Kavinna Raksombat¹ and Suthasini Bureekhampun²

¹⁻² คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

¹⁻² Faculty of Industrial Education and Technology, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

*Corresponding author E-mail address: suthasini.bu@kmitl.ac.th

received August 28, 2019

revised October 16, 2019

accepted November 28, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาเครื่องถ้วยเบญจรงค์เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ 2) เพื่อออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายจากการศึกษาเครื่องถ้วยเบญจรงค์ 3) เพื่อออกแบบตราสินค้าสำหรับเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย ผลการวิจัยพบว่า เครื่องถ้วยเบญจรงค์แสดงถึงอัตลักษณ์ลวดลาย สี สัน และความประณีตศิลป์ โดยลวดลายแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ลวดลายเทพ ลวดลายพรรณพฤกษา ลวดลายผ้ายก และลวดลายสัตว์ในวรรณคดี สีที่ใช้ตั้งแต่ 5 สีขึ้นไป แสดงถึงงานประยุกตศิลป์ไทยที่มีความประณีตละเอียดอ่อน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องถ้วยเบญจรงค์ จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินการออกแบบจำนวน 3 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง และผู้บริโภคสำหรับประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบตราสินค้าแบบออนไลน์ จำนวน 242 คน ทำการถอดลวดลายเพื่อวิเคราะห์หาความเหมาะสมเพื่อนำมาออกแบบลงบนเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย ผู้วิจัยเลือกกลุ่มลายพรรณพฤกษานำมาผสมผสานกับลวดลายเรขาคณิต ประยุกตลวดลายตามองค์ประกอบศิลป์ให้เกิดเป็นลวดลายใหม่ที่นาสนใจ สำหรับใช้ในการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย โดยใช้รูปภาพจำลองกลุ่มเสื้อผ้า 3 ชุด กลุ่มรองเท้าส้นสูง 2 ประเภท และกลุ่มกระเป๋า โดยแต่ละประเภทแบ่งออกแบบเป็น 3 รูปแบบ เพื่อทำการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ คัดเลือกให้เหลือประเภทละ 1 รูปแบบเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขและสร้างต้นแบบให้มีรูปแบบที่เหมาะสม ผลการประเมินทางด้านการออกแบบจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผลการประเมินโดยภาพรวมของรูปแบบกลุ่มเสื้อผ้าอยู่ในความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$) และ ($S.D.= 0.38$) ผลการประเมินโดยภาพรวมของรูปแบบรองเท้าส้นสูงอยู่ในความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$) และ ($S.D.= 0.62$) และผลการประเมินโดยภาพรวมของกระเป๋าสะพายข้าง อยู่ในความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$) และ ($S.D.= 0.34$)

คำสำคัญ: เครื่องถ้วยเบญจรงค์ ประยุกต์ ออกแบบ เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย ตราสินค้า

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study Benjarong ware drawing patterns and designs 2) to design clothes and accessories based on Benjarong ware drawing patterns and designs and 3) to design Branding for clothes and accessories. A study of Benjarong ware showed that the colours, drawing patterns and designs demonstrated its uniqueness and exquisiteness. There were 4 drawing patterns of Benjarong ware: deities, plants, Yok textile and literary creatures. More than 3 colours were used including yellow, green, white and black. The researcher removed Benjarong ware drawing patterns to find those suitable for the design of clothes and accessories. The researcher chose the plant drawing patterns, designed in combination with geometric patterns, to produce patterns for clothes and accessories. Three types of clothes, two types of high heels and bags were designed. Each type consisted of 3 design sketches. These design sketches were sent to 3 experts to be evaluated and 1 design sketch was chosen from each type to be further developed. The overall evaluation results showed that the clothes design sketch earned a high level of satisfaction ($\bar{X}=4.00$)

and (S.D.= 0.38), the high heels design sketch earned a high level of satisfaction ($\bar{X}$ =4.00) and (S.D.= 0.62) and the crossbody bag design sketch earned a high level of satisfaction ($\bar{X}$ =4.14) and (S.D.= 0.34)

Keyword: Benjarong ware, application, design, clothes and accessories, brand

บทนำ

เครื่องถ้วยเบญจรงค์เป็นงานหัตถศิลป์อันล้ำค่าอย่างหนึ่งของประเทศไทย เป็นงานศิลปะที่มุ่งเน้นการใช้สอยให้เกิดประโยชน์จากฝีมือชาวไทย ที่อยู่ควบคู่กับมนุษย์มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นงานศิลปะที่มีความประณีต ละเอียดอ่อน (ฤตินิยมรัตน์, 2554, น. 2) เครื่องถ้วยเบญจรงค์เป็นงานศิลปะหัตถศิลป์ที่มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ที่แสดงถึงศิลปวัฒนธรรมที่ผสมผสานระหว่างศิลปะไทยและ ศิลปะจีน เป็นงานหัตถศิลป์ล้ำค่าของเมืองไทยมาตั้งแต่โบราณ มีการประดับลวดลายต่าง ๆ บนภาชนะอย่างสวยงามในสมัยอดีตเครื่องถ้วยเบญจรงค์ใช้เป็นภาชนะสำหรับใส่อาหารสำหรับราชสำนักหรือบุคคลชั้นสูงจึงไม่พบเห็นตามชุมชนทั่วไป (ปวิวรรต ธรรมาปรีชากร. 2539, น. 139) มีการสืบทอดมายาวนานตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงรัตนโกสินทร์ตอนต้น กรุงศรีอยุธยาเป็นยุคแห่งการค้าและสินค้าที่ได้รับความนิยมคือเครื่องถ้วยเบญจรงค์ ที่มีความงดงาม จากกอนดินธรรมดานำไปสู่งานที่วิจิตรด้วยฝีมือช่างในสมัยโบราณ ถือได้ว่าเป็นมรดกของชาติที่ควรอนุรักษ์ไว้ และแสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรือง มีการพัฒนาลวดลายที่ใช้ในการประดับให้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ในการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน และงานฝีมือของชาวไทย โดยมีการกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 เป็นการอนุรักษ์ให้สังคมสามารถยืนอยู่ได้อย่างมั่นคง พัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจไทยให้มีขนาดใหญ่ขึ้น เป็นการต่อยอดสินค้าขยายโอกาสการค้าและการลงทุนสร้างความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ยกระดับคุณภาพบริการทางสังคม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2560, น. 12) เครื่องถ้วยเบญจรงค์ถือเป็นงานศิลปะชั้นสูง มีการประดับลวดลายด้วยการเขียนสีลงยา เป็นการสร้างสรรค์สุนทรียภาพ รูปทรง ลวดลาย และสีสันทอนให้เห็นถึงความรู้สึกและอารมณ์ที่แสดงออกถึงความเป็นไทย ที่มีความประณีตละเอียดอ่อนมีการพัฒนาขึ้นตามแต่ละยุคสมัย เครื่องถ้วยเบญจรงค์แสดงถึงความเป็นไทยได้อย่างชัดเจน รู้จักกันแพร่หลาย สีที่ใช้เขียนในการประดับลวดลายแบบจีน ใช้ 3 สีเป็นต้นไป สีที่ใช้เขียนในการประดับลวดลายแบบไทย นิยมใช้ 5 สีได้แก่ สีแดง สีเหลือง สีเขียว หรือสีคราม สีขาวและสีดำ เป็นสีหลักที่ใช้ในการเขียนเครื่องถ้วยเบญจรงค์ แต่ทั้งนี้การใช้สีในงานเครื่องเบญจรงค์ขึ้นอยู่กับความนิยมของผู้ใช้งาน และมีการพัฒนาสีเพื่อเพิ่มความสวยงามเช่น สีม่วง สีชมพู สีแสด และสีน้ำตาล (นิดดา หงส์วิวัฒน์, 2554, น. 30) สมัยอยุธยาเขียนลวดลายที่สะท้อนถึงเรื่องราวภูมิปัญญาชาวบ้านและวัฒนธรรมความเชื่อ ในแต่ละยุคสมัยจะมีการพัฒนาลวดลายเพิ่มขึ้น ในสมัยปัจจุบันเครื่องถ้วยเบญจรงค์ยังถือว่าเป็นงานศิลปะที่ยังได้รับความนิยมอยู่ แต่ค่านิยมเปลี่ยนแปลงไป จากการนำมาใช้งานเป็นนิยมนำไปเป็นเครื่องประดับหรือตั้งโชว์ตกแต่งตามอาคารบ้านเรือนมากกว่าในการนำมาในชีวิตประจำวัน หรือที่เรียกว่าสมบัติลัดกันชม ราคาสินค้าค่อนข้างสูงเนื่องจากวัสดุในการผลิตมีราคาค่อนข้างสูง จึงทำให้บางคนได้เพียงแต่ชื่นชม แต่ไม่สามารถนำมาครอบครองได้

จากประเด็นดังกล่าวผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงปัญหาดังกล่าวของงานหัตถศิลป์ที่งดงามให้เกิดเป็นสินค้าที่สามารถจับต้องได้ และมีความสวยงามจากอัตลักษณ์เครื่องถ้วยเบญจรงค์ ที่สามารถจับต้องและนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันได้ และสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไทยได้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยได้ทำการคิดเชิงสร้างสรรค์ผสมผสานทางด้านศิลปะ เล็งเห็นถึงความสำคัญและเอกลักษณ์ของเครื่องถ้วยเบญจรงค์ควรค่าแก่การรักษา และ เผยแพร่ความงดงามต่อสังคมรุ่นใหม่ พัฒนาศิลปวัฒนธรรมที่มีมาตั้งแต่โบราณให้เข้ากับยุคสมัยในปัจจุบัน นำลวดลายมาประยุกต์ใช้และสร้างสรรค์ลวดลายใหม่จากเครื่องถ้วยเบญจรงค์เพื่อนำลวดลายที่ได้มาประดับตกแต่งลงบนเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย โดยใช้หลักการออกแบบ คือ สัดส่วน รูปร่าง ความสมดุล จังหวะ และ จุดเด่นหรือการเน้น เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบ เป็นการนำอัตลักษณ์เครื่องถ้วยเบญจรงค์มาต่อยอดให้เกิดคุณค่าและเป็นที่รู้จักมากขึ้น นำลวดลายเครื่องถ้วยเบญจรงค์มาประยุกต์ดัดทอนลวดลายให้มีความทันสมัยมากขึ้น เพื่อเข้ากับยุคสมัยและค่านิยมในการแต่งกายในปัจจุบัน แต่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของเครื่องถ้วยเบญจรงค์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเครื่องถ้วยเบญจรงค์เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ
2. เพื่อออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย จากการศึกษาเครื่องถ้วยเบญจรงค์
3. เพื่อออกแบบตราสินค้าสำหรับเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย

ระเบียบการวิจัย

1. **วิธีดำเนินการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาเครื่องถ้วยเบญจรงค์เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบประชากร และกลุ่มตัวอย่าง** ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลด้านเครื่องถ้วยเบญจรงค์ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการผลิตและการเขียนลวดลายเครื่องถ้วยเบญจรงค์ ที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวน 3 ท่าน โดยผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยพิจารณาจากความรอบรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ในด้านนั้น ๆ (พิสนุ พงศรี, 2553, น. 138-140)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ (Interview Guide) เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured) สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องถ้วยเบญจรงค์

การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือวิจัย ศึกษาจากภาคทฤษฎีเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างแบบสัมภาษณ์ และทำการตรวจสอบแบบสัมภาษณ์จากกรอบแนวคิดทฤษฎีที่กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง คำถามปลายเปิด ทำการจดบันทึก ถ่ายภาพและนำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้การบรรยายแบบความเรียง ที่ได้จากการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการผลิตเครื่องถ้วยเบญจรงค์

2. **วิธีดำเนินการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย จากการศึกษาเครื่องถ้วยเบญจรงค์** ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ 1. ประยุกต์ลวดลายจากต้นแบบและผสมลายใหม่ 2. ออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายและนำลวดลายมาประกอบบนเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยอาศัยความรอบรู้ ความชำนาญและ ประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ ของผู้ทำวิจัย (พิสนุ พงศรี, 2553, น. 117) จากผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย 10 ปีขึ้นไป จำนวน 3 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบประเมินรูปแบบ (Design Evaluate) เพื่อใช้สอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย ที่มีต่อแบบร่าง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านสภาพทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย ชื่อ นามสกุล ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ สถานที่ทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตรฐานประเมินค่าระดับ (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

นำข้อมูลที่ได้ศึกษามาวิเคราะห์สังเคราะห์ จำแนกข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ

ทำการออกแบบและนำแบบร่างเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายจากการวิเคราะห์ มากำหนดประเด็นและสร้างคำถามตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ตามกรอบแนวคิด

การตรวจสอบเครื่องมือ นำผลการประเมินคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และกรอบ แนวคิดในการวิจัย (Index of item Objective Congruence : IOC) สำหรับข้อคำถามโดยพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและข้อเสนอแนะ (พรณี ลีกิจวัฒน์, 2559, น. 110) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน โดยข้อคำถามที่มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าข้อคำถามนั้นมีความตรงเชิงเนื้อหาสามารถนำไปใช้ได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูล (Data collection) โดยนำแบบประเมินรูปแบบ (Design Evaluate) ไปสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายที่มีต่อแบบร่างเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย

สร้างแบบร่าง (Idea Sketch) ตามกรอบแนวคิดด้านการออกแบบและเลือกแบบร่าง พัฒนารูปแบบ เพื่อระบุรายละเอียดของรูปแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย นำเสนอรูปแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย (Sketch Design) ด้วยตารางแบบสอบถามความคิดเห็นด้านการออกแบบ นำแบบสอบถามความคิดเห็นด้านการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย เพื่อคัดเลือกรูปแบบที่เหมาะสมมากที่สุด นำรูปแบบที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายประเมิน มาพัฒนาตามคำแนะนำเพื่อผลิตในลำดับต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล นำผลข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมด้วยเครื่องมือแบบสอบถามความคิดเห็น (Questionnaire) ของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย มาวิเคราะห์โดย หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และแปลผลเป็นเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

3. **วิธีดำเนินการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อออกแบบตราสินค้าสำหรับเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย**

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริโภคทั่วไป โดยวิธีการเลือกแบบไม่เจาะจง จำนวน 242 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบประเมินแบบออนไลน์ เพื่อประเมินความพึงพอใจเบื้องต้นที่มีต่อตราสินค้าของเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย

การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

ทำการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อตราสินค้าของเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายโดยการกำหนดประเด็นและสร้างคำถามตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ตามกรอบการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูล (Data collection) โดยนำแบบตราสินค้าที่ได้ผ่านกระบวนการออกแบบภาพร่างตามเกณฑ์การออกแบบตราสินค้าไปให้ผู้บริโภคประเมินความพึงพอใจโดยวิธีการประเมินทางออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูล นำผลข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมด้วยเครื่องมือแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริโภคมาวิเคราะห์โดย ห้าร้อยละ และแปลผลข้อมูลเป็นเชิงปริมาณ

ผลการวิจัย

ในการศึกษาเครื่องถ้วยเบญจรงค์เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ดังนี้

ผลของการศึกษาเครื่องถ้วยเบญจรงค์เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ

จากการศึกษาและลงพื้นที่เพื่อทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเครื่องถ้วยเบญจรงค์จากผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตเครื่องถ้วยเบญจรงค์ พบว่าเครื่องถ้วยเบญจรงค์ มีอัตลักษณ์ที่สำคัญ คือ ความประณีตละเอียดอ่อน ลวดลาย และโทนสีที่ใช้ในการประดับตกแต่งบนเครื่องถ้วยเบญจรงค์ โดยจากการวิเคราะห์เครื่องถ้วยเบญจรงค์มีต้นกำเนิดมาจากเมืองจีน มีการคิดค้นลวดลายของไทยที่เกิดเป็นเอกลักษณ์และสามารถนำมาผลิตได้เองในประเทศไทย เครื่องถ้วยเบญจรงค์แบ่งออกเป็น 4 ยุค ได้แก่ 1.สมัยอยุธยา 2.สมัยธนบุรี 3.สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น และ 4.สมัยรัตนโกสินทร์ตอนปลาย ในแต่ละยุคสมัยจะมีการใช้สีที่ใกล้เคียงกัน แต่จะมีการพัฒนาสีเพื่อให้เกิดความสวยงามมากขึ้น สีของเครื่องถ้วยเบญจรงค์รูปแบบจีนจะใช้เพียง 3 สีซึ่งมีความแตกต่างจากเครื่องถ้วยเบญจรงค์ไทย ที่มีสีหลักเบญจรงค์ ทั้งหมด 5 สี ได้แก่ สีแดง สีเหลือง สีเขียว หรือ (สีคราม) สีดำ และสีขาว แต่ทั้งนี้การใช้สีในงานเครื่องเบญจรงค์ขึ้นอยู่กับความนิยมของผู้ใช้งาน

ภาพ 1 สีหลักที่ใช้เขียนเครื่องถ้วยเบญจรงค์

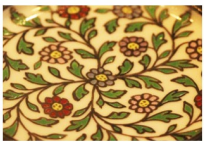
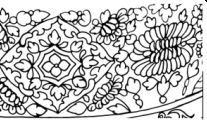
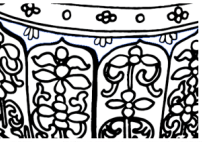
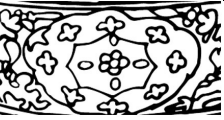
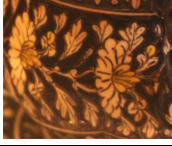
ในแต่ละยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปได้มีการพัฒนาสีสันทันทีใช้ประดับบนเครื่องถ้วยเบญจรงค์ เข้ามาใช้อีกมากมายเพื่อเพิ่มความงาม ได้แก่ สีม่วง สีชมพู สีนํ้าตาล สีส้ม สีฟ้า และยังมีสีทองที่ใช้ในการนำมาตกแต่งเส้นเพื่อเพิ่มความสง่างามให้แก่ตัวเครื่องถ้วยเบญจรงค์

ภาพ 2 สีที่ได้รับการพัฒนาเพื่อใช้เขียนเครื่องถ้วยเบญจรงค์

ลวดลายที่ใช้ประดับเครื่องถ้วยเบญจรงค์ เป็นลวดลายไทยที่เกิดจากวัฒนธรรมความเชื่อในสมัยอดีตมีการเล่าเรื่องราววัฒนธรรมความเชื่อต่าง ๆ ผ่านลวดลายจากฝีมือช่าง และเมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไปได้มีการพัฒนาผสมผสานลวดลายของสองกลุ่มเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความน่าสนใจมากขึ้น และในสมัยปัจจุบันได้มีการประยุกต์ลวดลายให้เกิดความน่าสนใจและเข้ากับยุคสมัยมากขึ้นแต่ยังคงความเป็นไทย ลวดลายสามารถแยกออกได้เป็น 4 กลุ่มคือ ลายกลุ่มเทพ ลายกลุ่มพรรณพฤกษา ลายกลุ่มผ้า ยก และลายกลุ่มสัตว์ในวรรณคดี ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมในการนำลวดลายมาใช้ในการออกแบบจึงได้เลือกกลุ่มลายพรรณพฤกษามาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ

ตาราง 1 ทำการถอดลวดลายกลุ่มลายพรรณพฤกษาที่ใช้ในการประดับเครื่องถ้วยเบญจรงค์

ชื่อลาย	ลวดลาย	ชื่อลาย	ลวดลาย
1. ลายช่อง กระจกรูปกลีบบัว	 	12. ลายก้าน ต่อดอก	
2. ลายเกล็ดเต่า	 	13. ลายพุ่มใบ เทศ	
3. ลายดอก โบตัน	 	14. ลายพรรณ พฤกษา	
4. ลายดอกบัว	 	15. ลายบัว บาน	
5. ลายดอกบัว	 	16. ลายจักรี	
6. ลายดอก เบญจมาศ	 	17. ลาย ข้าหลวงใหญ่	
7. ลายกลีบบัว ก้านต่อดอก	 	18. ลายประจำ ยาม	
8. ลายดอก กุหลาบ	 	19. ลายประจำ ยามก้ามปู	
9. ลายดอก พุดตาน	 	20. ลายคังฮี้	
10. ลายนก + ดอกไม้	 	21. ดอกไม้ เลื้อย	
11. ลายเครือ เถา	 		

จากการศึกษาเครื่องถ้วยเบญจรงค์ผลการวิเคราะห์ลวดลายในแต่ละยุคสมัยยังคงมีลวดลายโบราณ และมีการพัฒนา
ลวดลายขึ้นมาใหม่จากความคิดของช่างในแต่ละยุคสมัยที่แตกต่างกันออกไป ผลการวิเคราะห์ลวดลายที่ใช้สำหรับประยุกต์ใน
เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย คือ ลวดลายกลุ่มพรรณพฤกษาจำนวน 21 ลาย เนื่องจากเป็นลวดลายธรรมชาติ ที่พบเห็นได้ใน

ชีวิตประจำวัน สามารถใช้ได้หลายรูปแบบ และหลากหลายโอกาส เป็นลวดลายที่มีมาในทุกยุคทุกสมัยจนถึงปัจจุบัน ล้วนเป็นงาน ประณีตศิลป์ที่มีความละเอียดและเป็นเอกลักษณ์ของไทย

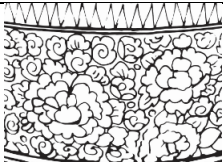
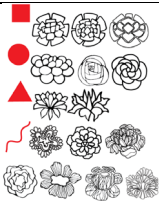
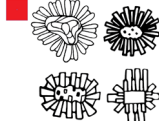
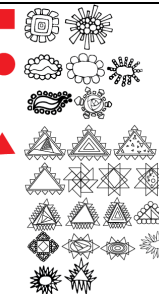
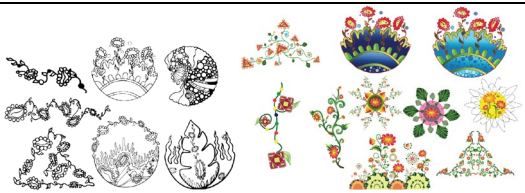
ผลของการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายจากการศึกษาเครื่องถ้วยเบญจรงค์

การออกแบบของงานวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1.ประยุกต์ลวดลายจากต้นแบบและผสมลายใหม่
2. ออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายและนำลวดลายมาประกอบบนเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย

ส่วนที่ 1. ผลการประยุกต์ลวดลายจากต้นแบบและผสมลายใหม่

จากการศึกษาลวดลายเครื่องถ้วยเบญจรงค์ มีลวดลายโบราณที่มีมาแต่ดั้งเดิม โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงความเหมาะสมในการนำลวดลายเพื่อมาใช้ในการออกแบบ ถอดลายจากลายดั้งเดิมของเครื่องถ้วยเบญจรงค์ และนำมาทำการประยุกต์ ลวดลายโดยใช้การตัดทอนรูปทรงเป็นทรงเรขาคณิต ใช้รูปทรงเรียบง่าย และนำลวดลายที่ได้จากรูปทรงเรขาคณิตมาประยุกต์จัด วางองค์ประกอบของลวดลายให้เกิดความเหมาะสม และมีความสมดุล สวยงามให้เกิดรูปทรงที่แปลกใหม่และมีความร่วมสมัย มากขึ้น โดยผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดพื้นฐานการออกแบบลวดลาย ของ ประเสริฐ ศีลรัตน์ (2538, น. 25) ประกอบด้วย 1.ตัวลาย 2.ขนาดสัดส่วน 3.ช่วงจังหวะ 4.ทิศทาง 5.ตัวเสริมประกอบลาย เพื่อใช้เป็นหลักในการออกแบบลวดลาย

ตาราง 2 ขั้นตอนการออกแบบลวดลายประยุกต์จากเครื่องถ้วยเบญจรงค์

ถอดลาย	ลายเรขาคณิต	ลายประยุกต์
		
		
		
		

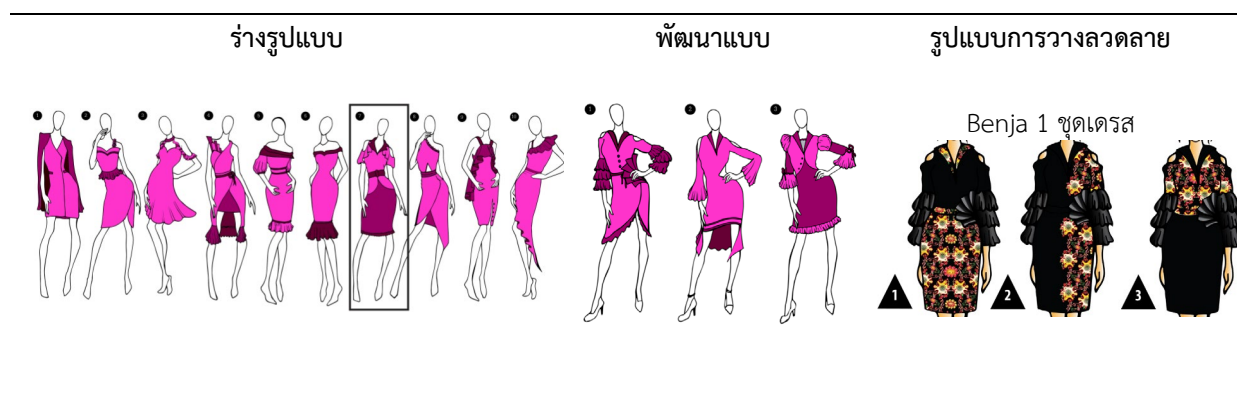
ผลการวิเคราะห์การออกแบบลวดลาย ผู้วิจัยวิเคราะห์หาความเหมาะสมและนำลวดลายกลุ่มพรรณพฤกษา มาออกแบบ โดยผู้วิจัยทำการถอดลาย จากลายดั้งเดิม และทำการออกแบบลวดลายเป็นรูปทรงเรขาคณิต และทำการประยุกต์ ลวดลายให้เกิดเป็นรูปทรงและมืองค์ประกอบที่สวยงามโดยใช้สีตั้งแต่ 5 สีขึ้นไปตามเอกลักษณ์ของเครื่องถ้วยเบญจรงค์ไทย เพื่อนำมาประดับบนเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย

ส่วนที่ 2. ผลการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายและนำลวดลายมาประกอบบนเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย

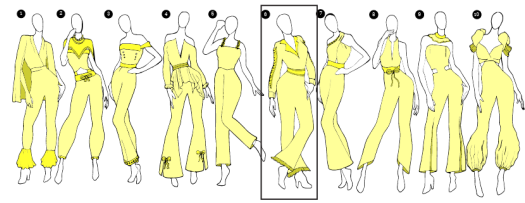
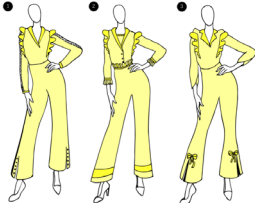
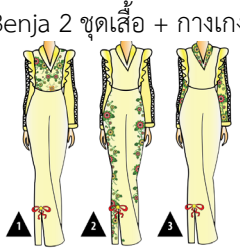
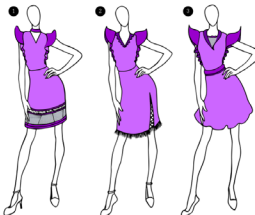
ผลการวิเคราะห์การออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย มีหลักการออกแบบโดยวิเคราะห์จากกลุ่มเป้าหมายผู้ใช้งาน จากช่วงอายุ ความชื่นชอบ และความเหมาะสม จากการสำรวจสตรีวัยทำงานที่มีช่วงอายุประมาณ 25-35 เป็นกลุ่มที่มีการเริ่มต้นการทำงานมีรายได้เป็นของตัวเอง กล้าคิดและตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าตามความต้องการ รักอิสระ การออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ เสื้อผ้า รองเท้า และ กระเป๋า เสื้อผ้าได้มีการออกแบบเป็น 3 ชุด คือ Benja 1 ชุดเดรส Benja 2 ชุดเสื้อ+กางเกง และ Benja 3 ชุดเสื้อ+กระโปรง เสื้อผ้าทั้ง 3 ชุดจะใช้ผ้าสีพื้นเพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการวางลวดลายลงบนผ้าได้อย่างสวยงาม เช่น Benja 1 ชุดเดรส และ Benja 3 ชุดเสื้อ+กระโปรง เป็นผ้าสีพื้นสีดำมีความเข้ม จะทำให้ลวดลายที่วางมีความโดดเด่นและสวยงาม เป็นสีที่เรียบง่าย แสดงถึงความสุภาพ และยังเป็นสีที่ทำให้ผู้สวมใส่ดูมีเสน่ห์และเสริมบุคลิกได้ดี Benja 1 ชุดเสื้อ+กางเกง ใช้ผ้าสีครีมเนื่องจากเป็นสีที่มีความสว่างจึงทำให้เหมาะสมในการวางลวดลายที่มีสีสันสดใส ช่วยเสริมสร้างบุคลิกให้ดูน่าเชื่อถือ เครื่องแต่งกายได้แก่ รองเท้าส้นสูง 2 คู่ และ กระเป๋าสะพายข้าง (Cross body) โดยผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดพื้นฐานการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย ของกิริติญา สอนเนย (2561, น. 104-108) ประกอบด้วย 1.สัดส่วน 2.รูปร่าง 3.ความสมดุล 4.จังหวะ 5.จุดเด่นหรือการเน้น เพื่อใช้เป็นหลักในการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย เอกลักษณ์เครื่องถ้วยเบญจรงค์ผสมผสานกับรูปแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายสมัยใหม่ เป็นการออกแบบร่วมสมัย

ขั้นตอนการออกแบบเสื้อผ้า ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบให้อยู่ในรูปแบบจำลองแบบกึ่งทางการ ที่สามารถสวมใส่ไปทำงาน และสวมใส่ได้ในชีวิตประจำวันได้ มีรสนิยม และการประดับลวดลายที่เข้ากับยุคสมัยในปัจจุบัน โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ Benja 1 ชุดเดรส Benja 2 ชุดเสื้อ+กางเกง และ Benja 3 ชุดเสื้อ+กระโปรง โดยทำการร่างแบบตามแนวความคิดของเสื้อผ้าแต่ละประเภท ประเภทละ 10 รูปทรง และนำรูปทรงที่ได้รับการคัดเลือกมาพัฒนาเป็น 3 รูปทรงเพื่อทำการคัดเลือกให้เหลือเพียงรูปทรงเดียวและนำมาทำการวางลายบนเสื้อผ้า 3 รูปแบบ เพื่อนำมาให้ผู้เชี่ยวชาญเลือกรูปแบบที่มีความเหมาะสม

ตาราง 3 แสดงขั้นตอนการออกแบบเสื้อผ้า 3 ประเภท

ตาราง 3 แสดงขั้นตอนการออกแบบเสื้อผ้า 3 ประเภท (ต่อ)

ร่างรูปแบบ	พัฒนาแบบ	รูปแบบการวางลวดลาย
		Benja 2 ชุดเสื้อ + กางเกง
		Benja 3 ชุดเสื้อ + กระโปรง

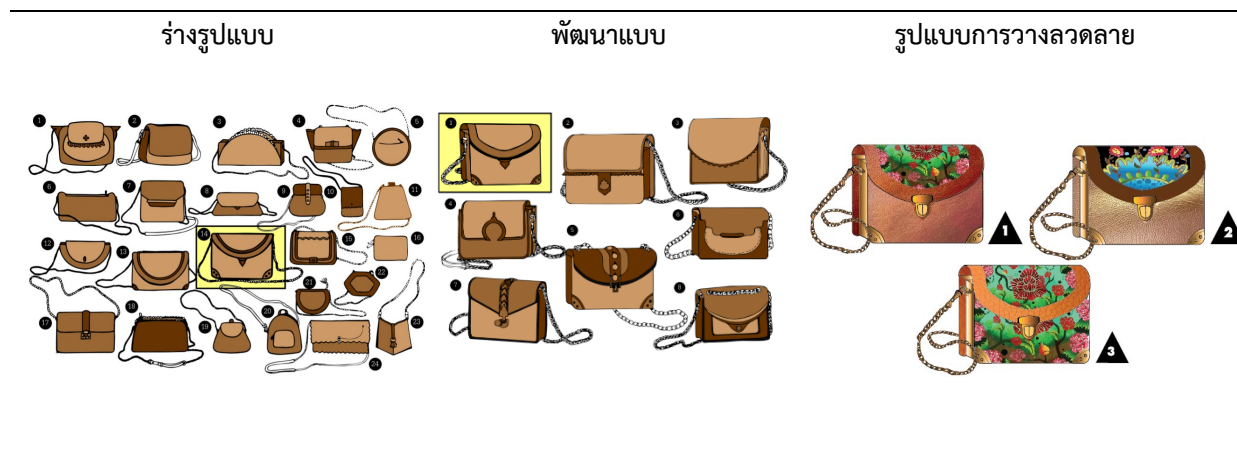
ขั้นตอนการออกแบบรองเท้าผู้วิจัยได้ทำการออกแบบรองเท้าในลักษณะเป็นรองเท้าส้นสูงที่เสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้กับผู้ที่สวมใส่ และสามารถสวมใส่ได้หลากหลายโอกาส สามารถนำมาใส่กับเสื้อผ้ารูปแบบอื่นได้ โดยผู้วิจัยแบ่งรองเท้าส้นสูงออกเป็น 2 รูปแบบ คือ 1.รองเท้าพิมพ์ลาย 2.รองเท้าประดับตกแต่งแบบสามมิติ โดยทำการร่างแบบตามแนวความคิด จำนวน 12 รูปทรง เพื่อทำการคัดเลือกให้เหลือเพียงรูปทรงเดียวและนำมาทำการวางลวดลายลงบนรองเท้า 3 รูปแบบ และนำมาประดับตกแต่งแบบสามมิติอีก 3 รูปแบบ เพื่อนำมาให้ผู้เชี่ยวชาญเลือกรูปแบบที่มีความเหมาะสม

ตาราง 4 แสดงขั้นตอนการออกแบบรองเท้า 2 ประเภท

ร่างรูปแบบ	รูปแบบการวางลวดลาย
	1.รองเท้าส้นสูงพิมพ์ลาย
	2.รองเท้าส้นสูงประดับสามมิติ

ขั้นตอนการออกแบบกระเป๋าผู้วิจัยได้ทำออกแบบกระเป๋าในรูปแบบ กระเป๋าสะพายข้าง (Cross body) เป็นกระเป๋าที่มีขนาดไม่ใหญ่มาก เหมาะสำหรับการพกพาไปในที่ต่าง ๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับเสื้อผ้ารูปแบบอื่นได้ โดยผู้วิจัยทำการร่างแบบตามแนวความคิดจำนวน 24 รูปทรง และนำรูปทรงที่ได้รับการคัดเลือกมาพัฒนาเป็นอีกครั้ง เพื่อทำการคัดเลือกให้เหลือเพียงรูปทรงเดียวและนำมาทำการวางลายบนกระเป๋า 3 รูปแบบ เพื่อนำมาให้ผู้เชี่ยวชาญเลือกรูปแบบที่มีความเหมาะสม

ตาราง 5 แสดงขั้นตอนการออกแบบกระเป๋าสะพายข้าง (Cross body)

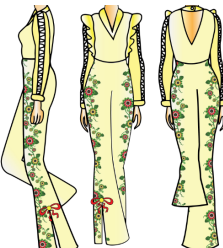
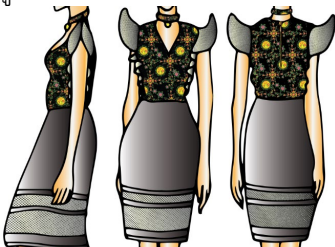

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายออกแบบอยู่ในรูปแบบจำลองกึ่งทางการ เรียบง่าย ดูดี และสะดวกสบาย สามารถนำไปใช้กับเสื้อผ้าหรือการนำไปประยุกต์ใช้เข้ากับเสื้อผ้ารูปแบบอื่นได้ ได้ตามความต้องการของผู้สวมใส่ รองเท้า และกระเป๋าสามารถเลือกใช้ได้ตามโอกาสและความเหมาะสม โดยทำการออกแบบเพื่อประเมินแบบโดยสร้างแบบจำลองเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย โดยอาศัยหลักการออกแบบ เพื่อหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยคัดเลือกจากรูปแบบแต่ละประเภทที่มีคะแนนสูงสุด

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินรูปแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายจากการศึกษาเรื่องถ้วยเบญจรงค์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย

ต้นแบบ	ข้อ	ประเด็นการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. Benja 1 ชุดเดรส รูปแบบที่ 2	1	ด้านความสวยงาม	4.17	0.58	มาก
	2	ด้านการใช้สี	4.33	0.58	มาก
	3	ด้านรูปแบบและรูปทรง ขนาดสัดส่วน	3.83	0.29	มาก
	4	ด้านพื้นผิว	3.50	0.58	ปานกลาง
	5	ด้านลวดลายที่นำมาใช้ในการออกแบบ	3.83	0.29	มาก
	6	ด้านการใช้งาน	4.00	0.00	มาก
		รวม	3.94	0.39	มาก

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินรูปแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายจากการศึกษาเครื่องถ้วย
เบญจรงค์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย (ต่อ)

ต้นแบบ	ข้อ	ประเด็นการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
2. Benja 2 ชุดเสื้อ+กางเกง รูปแบบที่ 2 	1	ด้านความสวยงาม	4.17	0.29	มาก
	2	ด้านการใช้สี	4.00	1.00	มาก
	3	ด้านรูปแบบและรูปทรง ขนาดสัดส่วน	4.00	0.00	มาก
	4	ด้านพื้นผิว	3.50	0.58	ปานกลาง
	5	ด้านลวดลายที่นำมาใช้ในการออกแบบ	3.83	0.29	มาก
	6	ด้านการใช้งาน	4.00	0.00	มาก
	รวม		3.92	0.36	มาก
3. Benja3 ชุดเสื้อ+กระโปรง รูปแบบที่ 1 	1	ด้านความสวยงาม	4.33	0.29	มาก
	2	ด้านการใช้สี	4.83	0.29	มากที่สุด
	3	ด้านรูปแบบและรูปทรง ขนาดสัดส่วน	3.83	0.29	มาก
	4	ด้านพื้นผิว	3.67	0.58	มาก
	5	ด้านลวดลายที่นำมาใช้ในการออกแบบ	4.33	0.58	มาก
	6	ด้านการใช้งาน	3.83	0.29	มาก
	รวม		4.14	0.39	มาก
4. รองเท้าส้นสูงพิมพ์ลาย รูปแบบที่ 1 	1	ด้านความสวยงาม	4.17	0.58	มาก
	2	ด้านการใช้สี	4	1	มาก
	3	ด้านรูปแบบ รูปทรง และขนาดสัดส่วน	3.5	0.5	ปานกลาง
	4	ด้านวัสดุที่ใช้ในการผลิต	3.83	0.79	มาก
	5	ด้านลวดลายที่นำมาใช้ในการออกแบบ	4.17	0.79	มาก
	6	ด้านการใช้งาน	3.5	0.58	ปานกลาง
	รวม		3.86	0.71	มาก
5. รองเท้าส้นสูงประดับสามมิติ รูปแบบที่ 1 	1	ด้านความสวยงาม	4.5	0.58	มาก
	2	ด้านการใช้สี	4.67	0.58	มากที่สุด
	3	ด้านรูปแบบ รูปทรง และขนาดสัดส่วน	4.17	0.58	มาก
	4	ด้านวัสดุที่ใช้ในการผลิต	3.67	0.58	มาก
	5	ด้านลวดลายที่นำมาใช้ในการออกแบบ	4.17	0.29	มาก
	6	ด้านการใช้งาน	3.67	0.58	มาก
	รวม		4.14	0.53	มาก

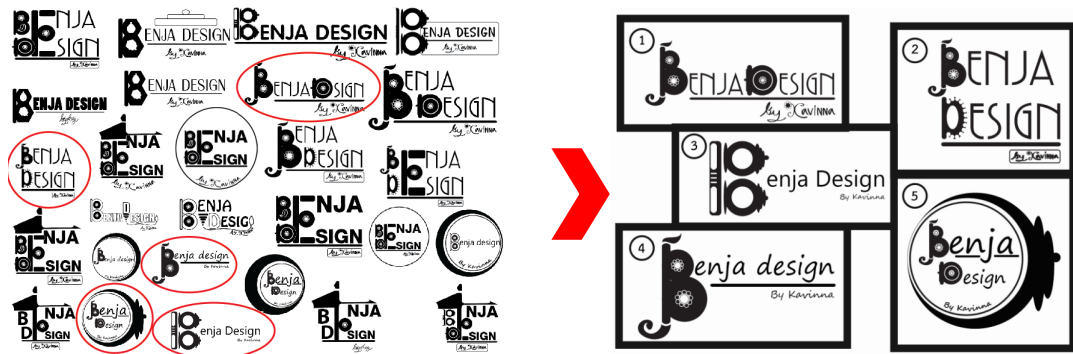
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินรูปแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายจากการศึกษาเครื่องถ้วยเบญจรงค์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย (ต่อ)

ต้นแบบ	ข้อ	ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
6. กระเป๋าสะพายข้าง (Cross body) รูปแบบที่ 3 	1	ด้านความสวยงาม	4	0.58	มาก
	2	ด้านการใช้สี	4.33	0.58	มาก
	3	ด้านรูปแบบ รูปทรง และขนาดสัดส่วน	4	0	มาก
	4	ด้านวัสดุที่ใช้ในการผลิต	3.83	0.29	มาก
	5	ด้านลวดลายที่นำมาใช้ในการออกแบบ	4.67	0.58	มากที่สุด
	6	ด้านการใช้งาน	4	0	มาก
รวม			4.14	0.34	มาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย **เสื้อผ้า Benja 1** ชุดเดรส พบว่าผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมีความคิดเห็นในภาพรวมต่อ รูปแบบที่ 2 มีความพึงพอใจในด้านการใช้สีมากที่สุด ($\bar{X}=4.33$) และ (S.D.=0.58) ภาพรวมอยู่ในความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=3.94$) และ (S.D.=0.39) **เสื้อผ้า Benja 2** ชุดเสื้อ+กางเกง พบว่าผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมีความคิดเห็นในภาพรวมต่อ รูปแบบที่ 2 มีความพึงพอใจในด้านความสวยงามมากที่สุด ($\bar{X}=4.17$) และ (S.D.=0.29) ภาพรวมอยู่ในความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=3.92$) และ (S.D.=0.36) **เสื้อผ้า Benja 3** ชุดเสื้อ+กระโปรง พบว่าผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมีความคิดเห็นในภาพรวมต่อ รูปแบบที่ 1 มีความพึงพอใจในด้านการใช้สีมากที่สุด ($\bar{X}=4.83$) และ (S.D.=0.29) ภาพรวมอยู่ในความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=4.14$) และ (S.D.=0.39) **รองเท้าประเภทที่ 1** รองเท้าส้นสูงพิมพ์ลาย พบว่าผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมีความคิดเห็นในภาพรวมต่อ รูปแบบที่ 1 มีความพึงพอใจในด้านความสวยงาม ($\bar{X}=4.17$) และ (S.D.=0.58) และด้านลวดลายที่นำมาใช้ในการออกแบบ ($\bar{X}=4.17$) และ (S.D.=0.79) มากที่สุด ภาพรวมอยู่ในความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=3.86$) และ (S.D.=0.71) **รองเท้าประเภทที่ 2** รองเท้าส้นสูงประดับสามมิติ พบว่าผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมีความคิดเห็นในภาพรวมต่อ รูปแบบที่ 1 มีความพึงพอใจด้านการใช้สีมากที่สุด ($\bar{X}=4.67$) และ (S.D.=0.58) ภาพรวมอยู่ในความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=4.14$) และ (S.D.=0.53) **กระเป๋า Cross body** พบว่าผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมีความคิดเห็นในภาพรวมต่อ รูปแบบที่ 3 มีความพึงพอใจด้านลวดลายที่นำมาใช้ในการออกแบบมากที่สุด ($\bar{X}=4.67$) และ (S.D.=0.58) ภาพรวมอยู่ในความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=4.14$) และ (S.D.=0.34)

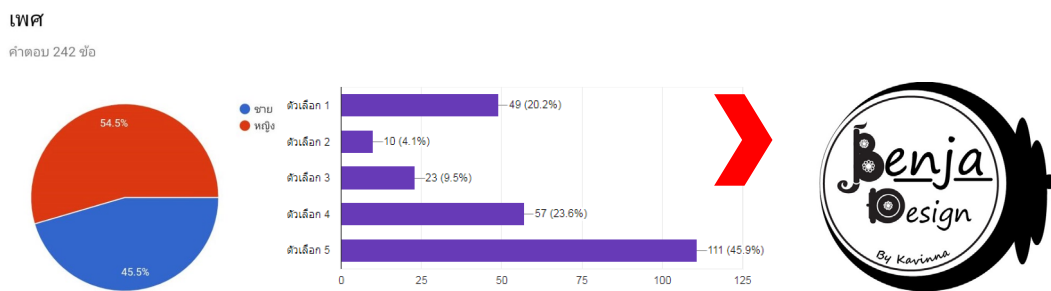
ผลการออกแบบตราสินค้าสำหรับเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย

จากการวิเคราะห์การออกแบบตราสินค้าสำหรับเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และทำการออกแบบตราสินค้าให้มีเอกลักษณ์และสื่อถึงตัวตนของสินค้าได้เป็นอย่างดี ไม่ซ้ำใคร เพื่อสร้างการจดจำ ความน่าเชื่อถือ เมื่อผู้บริโภคพบเห็นตราสินค้าประทับอยู่บนสินค้าจะทำให้ผู้บริโภครู้สึกได้ถึงความน่าไว้วางใจ หลักในการออกแบบให้อยู่ในรูปแบบที่เรียบง่าย เป็นที่จดจำได้ง่าย โดยออกแบบตราสินค้าในรูปแบบผสมผสาน เป็นการนำสัญลักษณ์รูปภาพ และตัวอักษรนำมาผสมผสานกันให้เกิดองค์ประกอบที่สวยงาม สื่อถึงรูปทรงของแนวคิดในงานวิจัย

ภาพ 3 แสดงภาพร่างการออกแบบตราสินค้า

ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบตราสินค้าสำหรับเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายในรูปแบบผสมผสานระหว่างสัญลักษณ์รูปภาพและตัวอักษร โดยความหมายของชื่อ มีที่มาจากชื่อย่อของเครื่องถักเบญจรงค์ ใช้คำว่า Benja และให้สื่อถึงการออกแบบโดยใช้คำว่า Design เมื่อสองคำนี้รวมกันจะหมายถึงการออกแบบจากเครื่องถักเบญจรงค์ โดยผู้วิจัยได้ทำการใส่ความเป็นเอกลักษณ์และตัวตนของผู้วิจัยโดยใส่ชื่อต่อท้ายชื่อตราสินค้า ว่า By Kavinna ตราสินค้าจึงมีชื่อว่า Benja Design By Kavinna ออกแบบจำนวน 27 รูปแบบ และทำการคัดเลือกให้เหลือเพียง 5 รูปแบบ เพื่อนำมาประเมินโดยกลุ่มผู้บริโภค ผู้วิจัยใช้การประเมินแบบออนไลน์

ภาพ 4 ผลการประเมินรูปแบบตราสินค้าจากกลุ่มผู้บริโภค

ผลการประเมินตราสินค้าแบบออนไลน์ โดยให้ผู้บริโภคเลือกตราสินค้าที่มีความเหมาะสมและสื่อถึงตัวสินค้ามากที่สุด โดยแบ่งออกเป็น 5 ตัวเลือก ผลการประเมินแบบตราสินค้า มีผู้บริโภคผู้เข้าร่วมทำการประเมินจำนวน 242 คน ผู้ชายคิดเป็นร้อยละ 45.5 เปอร์เซนต์ ผู้หญิงคิดเป็นร้อยละ 54.5 เปอร์เซนต์ ตัวเลือกที่ได้รับคะแนนมากที่สุด คือ ตัวเลือกที่ 5 จำนวนผู้เลือก 111 คน ใน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 45.5

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเครื่องถักเบญจรงค์เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงประวัติความเป็นมา อัตลักษณ์ ลวดลาย และสีสันทันในแต่ละยุคสมัยของเครื่องถักเบญจรงค์ เพื่อนำมาทำการศึกษาและทำการวิเคราะห์ ถึงลวดลายในแต่ละยุคสมัย และกลุ่มลวดลายที่สามารถนำมาพิมพ์ลงบนผ้าเพื่อใช้ในการออกแบบลงบนเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายได้ อย่างเหมาะสม และไม่มีข้อจำกัด คือกลุ่มลวดลายพรรณพฤกษา โดยผู้วิจัยได้ทำการออกแบบประยุกต์ลวดลายให้อยู่ในลักษณะรูปทรงเรขาคณิตเพราะเนื่องจากเป็นรูปทรงที่สื่อถึงความร่วมสมัย เข้ากับปัจจุบัน โดยการออกแบบผู้วิจัยออกแบบให้อยู่ในพื้นฐานของการออกแบบลวดลาย และตามหลักองค์ประกอบศิลป์ในด้านความสวยงาม และนำลวดลายที่ออกแบบมาประยุกต์จัดวางองค์ประกอบลวดลายให้เกิดความสวยงาม เพื่อนำมาใช้สำหรับวางลายลงบนเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายที่ได้ทำการออกแบบไว้ ได้แก่ ชุดเดรส ชุดเสื้อ+กางเกง ชุดเสื้อ+กระโปรง รองเท้าส้นสูง และกระเป๋าสะพายข้าง (Cross body) อย่างเหมาะสม และทำการออกแบบตราสินค้าเพื่อเป็นที่จดจำและเป็นตราสัญลักษณ์ที่สื่อถึงสินค้าได้อย่างชัดเจน

ขั้นตอนการออกแบบ ทำการประเมินผลจากผู้เชี่ยวชาญ ในการนำอัตลักษณ์ลวดลายและสีเส้นมาออกแบบเพื่อประยุกต์ ลวดลายลงบนเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย และใช้ในการสร้างแนวความคิด ในการออกแบบตามความคิดเห็นและคำแนะนำจาก ผู้เชี่ยวชาญ จากการสร้างภาพจำลองโดยการออกแบบลวดลายโดยใช้สี และลวดลายจากกลุ่มลายพรรณพฤกษาของเครื่องถ้วย เบญจรงค์ รูปทรงเรขาคณิตและเป็นลวดลายประยุกต์ที่ได้จากการออกแบบ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้และนำมาวางลายลงบนเสื้อผ้า และเครื่องแต่งกายที่ทำการออกแบบไว้ และทำการประเมินแบบโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มีความคิดเห็นในภาพรวมการ ออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายจากการศึกษาเครื่องถ้วยเบญจรงค์ กลุ่มเสื้อผ้า Benja 1 ชุดเดรส ภาพรวมอยู่ในความพึง พอใจระดับมาก ($\bar{X}=3.94$) และ (S.D.=0.39) Benja 2 ชุดเสื้อ+กางเกง ภาพรวมอยู่ในความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=3.92$) และ (S.D.=0.36) Benja 3 ชุดเสื้อ+กระโปรง ภาพรวมอยู่ในความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=4.14$) และ (S.D.=0.39) กลุ่มรองเท้า รองเท้าส้นสูงพิมพ์ลาย ภาพรวมอยู่ในความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=3.86$) และ (S.D.=0.71) รองเท้าส้นสูงประดับสามมิติ ภาพรวมอยู่ในความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=4.14$) และ (S.D.=0.53) และ กระเป๋าสะพายข้าง (Cross body) ภาพรวมอยู่ในความ พึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=4.14$) และ (S.D.=0.34)

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเครื่องถ้วยเบญจรงค์เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย จากการศึกษาเอกสารงานวิจัย ตลอดจนการให้สัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตเครื่องถ้วยเบญจรงค์ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ว่า อัตลักษณ์ของ เครื่องถ้วยเบญจรงค์ ได้แก่ ลวดลาย สีเส้น และหัตถศิลป์ที่มีความประณีตละเอียดอ่อน แสดงเอกลักษณ์ความเป็นไทย แต่ยังคง ความเป็นลวดลายศิลปะจีน การแบ่งกลุ่มลวดลายที่ใช้ประดับเครื่องถ้วยเบญจรงค์ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของฤดี นิยมรัตน์ (2554, น. 115-116) จำนวน 3 ข้อ คือ 1.กลุ่มลายเทพ 2.กลุ่มลายพรรณพฤกษา 3.กลุ่มลายผ้ายก และ ไม่สอดคล้องจำนวน 1 ข้อ คือ กลุ่มลายสัตว์ในวรรณคดี เนื่องจากผลการวิเคราะห์กลุ่มลวดลายเครื่องถ้วยเบญจรงค์ของผู้วิจัยได้มีการปรากฏลวดลาย สัตว์ในวรรณคดีในการประดับเครื่องถ้วยเบญจรงค์

การออกแบบสามารถอภิปรายผลได้ว่า การออกแบบของงานวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1. ประยุกต์ลวดลาย จากต้นแบบและผสมลายใหม่โดยใช้กลุ่มลวดลายพรรณพฤกษา ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเหมาะสมและสามารถนำมาใช้ในการ ออกแบบวางลายลงบนเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายได้ เนื่องจากเป็นลวดลายธรรมชาติ จึงไม่มีข้อจำกัดในการใช้งาน 2. ออกแบบ เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายและนำลวดลายมาประกอบบนเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย ผลการออกแบบลวดลายประยุกต์เพื่อใช้ใ นการพิมพ์บนผ้า ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดพื้นฐานการออกแบบลวดลายโดยมีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของ (ประเสริฐ ศิลรัตน์, 2538, น. 24-36) ประกอบด้วย 1.ตัวลาย 2.ขนาดสัดส่วน 3.ช่วงจังหวะ 4.ทิศทาง 5.ตัวเสริมประกอบลาย ผู้วิจัยออกแบบเสื้อผ้าและ เครื่องแต่งกาย โดยมีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของ ของ (กิริติญา สอนเนย (2561, น. 104-108) ประกอบด้วย 1.สัดส่วน 2.รูปร่าง 3.ความสมดุล 4.จังหวะ 5.จุดเด่นหรือการเน้น ทำการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย โดยการวางลวดลายลงตำแหน่งต่าง ๆ เพื่อความเหมาะสม เพื่อเข้าสู่กระบวนการผลิตโดยใช้เทคนิคดิจิตอลปริ้นท์เพื่อพิมพ์ลงบน ผ้าเป็นเทคนิคที่มีความคมชัด และมีสีสันสดใส

การออกแบบตราสินค้าสำหรับเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายสามารถอภิปรายผลได้ว่า การออกแบบตราสินค้ามีการ ออกแบบตราสินค้าที่เป็นสัญลักษณ์รูปภาพ และตัวอักษรนำมาผสมผสานกัน เพื่อเป็นสัญลักษณ์และเป็นการส่งเสริมตัวสินค้าให้ เป็นที่รู้จักมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากการวิจัยนี้สามารถนำลวดลายที่ได้ทำการประยุกต์จากลวดลายของเครื่องถ้วยเบญจรงค์เพื่อนำไปใช้ในการ ออกแบบได้ หากนำไปใช้จะต้องมีการคำนึงถึงความเหมาะสมในการใช้งานของกลุ่มลาย ในแต่ละกลุ่มลายอาจมีข้อจำกัดและ แตกต่างจากลวดลายทั่วไป ขึ้นอยู่ว่าจะนำไปใช้ออกแบบในกรณีใด รวมถึงการวางลายในรูปแบบต่าง ๆ จะทำให้เกิดความ สวยงามและน่าสนใจให้กับตัวเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรมีการต่อยอดและพัฒนาลวดลายหรือการวางลายที่แปลกใหม่ทำให้เกิดความแปลกตาและน่าสนใจมากขึ้น
2. ควรมีการพัฒนารูปทรงเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายให้เข้ากับยุคสมัยปัจจุบันมากที่สุดเพื่อความสวยงามและดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค
3. การใช้เทคนิคพิเศษและการใช้เทคโนโลยีร่วมเพื่อสามารถผลิตได้ในหลาย ๆ รูปแบบ

เอกสารอ้างอิง

- กิริติญา สอนเนย. (2554). Fashion Design การวาดภาพแฟชั่นและการออกแบบเสื้อผ้า. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์กราฟิก.
- นิตดา หงส์วิวัฒน์. (2554). เครื่องถ้วยเบญจรงค์และลายน้ำทอง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คดี.
- ประเสริฐ ศีลรัตน์. (2538). การออกแบบลวดลาย. สำนักพิมพ์ กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ปวีรพร ธรรมาภิชากร. (2539). ศิลปะเครื่องถ้วยในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โอเอสสา.
- พรรณิ ลีกิจวัฒน์. (2559). การวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- พิสนุ พองศรี. (2553). วิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: บริษัท ด่านสุทธาการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2560) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12. สืบค้น 22 พฤศจิกายน 2561, จากhttp://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422.
- ฤดี นิยมรัตน์. (2554). อัตลักษณ์ลวดลายเบญจรงค์ไทย. สืบค้น 19 พฤศจิกายน 2561. จาก <http://ssruir.ssru.ac.th/handle/ssruir/520>.